

राजविराज दैनिक

वर्ष ३३ अंक १४१ २०८० साल पुस १९ गते बिहीबार (4 Jan. 2024 Thursday) मूल्य रु. ५/-

Log in : rajvirajdainik.com.np

यस अंक भित्र : २ पृष्ठमा : आर्थिक सबलीकरणका लागि... ३ पृष्ठमा : जनगणनाको परिसूचकको वैज्ञानिक. ३ पृष्ठमा : जापानमा भूकम्पमा परी...

शीतलहरको समयमा

चिसोको कारण मानिसको
ज्यानै पनि जान सक्छ त्यसैले
सावधानी अपनाऔं ।

कोरोनाको नयाँ भेरियन्ट देखापरेपछि नेपालमा सजकता अपनाउन आग्रह

काठमाडौं, १८ पुस (रासस) ।
छिमेकी मुलुकमा भारत र
चीनमा कोरोनाको नयाँ
भेरियन्ट देखापरेपछि स्वास्थ्य
तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले
नेपालमा सजकता अपनाउन
आग्रह गरेको छ । भारत र
चीनमा कोरोनाको नयाँ
भेरियन्ट जेएन-१ फैलिरहेकाले
नेपालमा पनि फैलिनसक्ने
भएकाले मन्त्रालयले सजकता
अपनाउन आग्रह गरेको हो ।
मन्त्रालयका प्रवक्ता डा
प्रकाश बुढाथोकीले भीडभाड
हुने स्थान जस्तै मेला, भोज,

पार्टीलगायतमा मास्कको प्रयोग
गर्नुहुनु, भौतिक दुरी कायम
राख्नुहुनु र हातको सरसफाइमा
ध्यान दिन सबैलाई अनुरोध
गर्नुभएको छ । उहाँले नेपालमा
अणुवाङ्मिश्रक अध्ययन गर्दा
अहिलेसम्म उक्त नयाँ भेरियन्ट
पुष्टि नभएको बताउनुभयो ।
मन्त्रालयले विश्वका केही
देशमा कोभिड-१९ को
सङ्क्रमणको नयाँ भेरियन्ट
जेएन-१ को जोखिम बढिरहेको
र छिमेकी देशमा पनि
सङ्क्रमण फैलिरहेकाले
आवश्यक निगरानी एवं

सम्बन्धित देशहरूसँग समन्वय
गरिरहेको जनाएको छ ।
कोभिड-१९ को नयाँ सब
भेरियन्टको बढ्दो सङ्क्रमणलाई
ध्यानमा राख्दै प्रवेश विन्दुका
सबै हेल्थ डेक्स, स्वास्थ्य सेवा
प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्था तथा
सबै सरोकारवालामाफत
आवश्यक स्क्रिनिङ्ग र
निगरानी भइरहेको उल्लेख गर्दै
मन्त्रालयले नयाँ भेरियन्टको
रोकथाम र उपचारको
व्यवस्थापनका लागि तयारी
अवस्था रहेको जनाएको छ ।
भारतमा कोरोनाको नयाँ
भेरियन्ट जेएन वान देखिएपछि,
नेपालमा पनि जोखिम छ ।
भारतको दिल्ली, चन्डीगढ,
बंगलोर र हैदरावादलगायतका
क्षेत्रबाट नेपाल आउनेमा

कोरोनाको सङ्क्रमण देखिने
गरेको छ ।
जेएन वान भारतसहित
चीन, अमेरिका, सिंगापुर,
इन्डोनेसिया, फिलिपिन्स,
मलेसियालगायत देशमा
फैलिइरहेको छ/ ।
डब्ल्यूएचओले हिउँदयाममा
कोरोनासहित अन्य सङ्क्रमण
फैलिन सक्ने चेतावनी दिँदै
आएको छ । कोरोनाभाइरस र
श्वसप्रश्वससम्बन्धी अरु
सङ्क्रमणबाट जोगिन भिडभाड
भएको र बन्द ठाउँमा मास्क
लगाउन, हाड्युं र खोकी
आउँदा नाकमुख छोप्न,
बेलाबेला साबुन पानीले हात
धुनु, कोभिडको लक्षण देखिए
परीक्षण गराउन डब्ल्यूएचओको
सुझाव छ ।

बन्द रहेको अस्पतालको
समानहरू चोरी हुँदै

दैनिक समाचारदाता
राजविराज, १८ पुस ।

राजविराज २ स्थित बन्द
रहेको साईकृष्णा अस्पतालका
विभिन्न सामानहरू चोरी भइरहेको
छ ।
पछिल्लो पटक सोमवार
बेलुका ७ बजे केही युवाहरूले
अस्पतालको उत्तर पट्टीमा
फलामको संरचना चोरी गरेर
सिटीमा लोड गरि लाने क्रममा

स्थानियले रोकेका थिए ।
सामानबारे स्थानीयले
खोजतलास गर्न थालेपछि ती
युवाहरू सामान छोडेर भागेका
थिए । स्थानीयले प्रहरीलाई खबर
गरेपछि राजविराज २ स्थित
राजदेवी अस्थाई प्रहरी विटका
प्रहरीले ती सामानहरू नियन्त्रणमा
लिएको छ ।
लथालिड अवस्थामा रहेको
बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

मारवाडी यूवाद्वारा बृक्षारोपण

दैनिक समाचारदाता
राजविराज, १८ पुस ।

मारवाडी युवाहरूले बुधवार
१३ औं अन्तराष्ट्रिय युवा दिवसको
अवसरमा राजविराजमा विभिन्न
जातका विरुवाहरू रोपेका छन् ।
राजविराजस्थित शहिद साकेत
चन्द्र मिश्र स्मृति पार्कमा मारवाडी
युवा मञ्च राजविराजको
अगुवाईमा नीम, अशोक, धुपी,
सल्लो, कपुर तथा विभिन्न फलफूल
लगायतका विरुवा रोपेका हुन ।
बृक्षारोपण कार्यक्रममा
मञ्चका अध्यक्ष आशिष जोशी,
केन्द्रिय सदस्य विसान्त जैन, वडा
अध्यक्ष सुभाष चन्द्र यादव, वडा

सदस्य रमानन्द देव, राजविराज
जेसिजका अध्यक्ष उज्वल कावरा,
उपाध्यक्ष विक्रम कावरा र
संचारकर्मी लगायतको उपस्थिती
रहेको थियो ।
राजविराजको मुख्य बजार
क्षेत्रमा रहेको सो पार्कको
सौन्दर्यकरणका लागि विभिन्न
जातका ७५ भन्दा बढी विरुवा
रोपिएको मञ्चका उपाध्यक्ष एवं
प्रवक्ता होमेश कावराले बताए ।
सो अवसरमा वडा अध्यक्ष
यादवले यसको संरक्षण गरी
पर्यटकिय स्थल बनाउन साधन
श्रोतले भ्याए सम्म सहयोग गर्ने
प्रतिबद्धता समेत जनाए ।

मोटरसाइकलको ठक्करबाट प्रहरी जवानको मृत्यु

मकवानपुर, १८ पुस (रासस) ।
मकवानपुरको हेटौँडामा
मोटरसाइकलको ठक्करबाट प्रहरी
जवानको मृत्यु भएको छ ।
तालिमका क्रममा दौडिरहेका
वागमती प्रदेश प्रहरी गण हेटौँडामा
कार्यरत तथा डडेलधुराको
आलिताल-६ घर भएका २५ वर्षीय
विनोद एडीको ज्यान गएको हो ।
उक्त घटनामा दुई प्रहरी घाइते
भएका छन् ।

नवलपुरतर्फ जाँदै गरेको ना४३प
२२२ नं को मोटरसाइकलले ठक्कर
दिँदा प्रहरी जवान एडी गम्भीर
घाइते भएका थिए । उनको
उपचारको क्रममा हेटौँडा
अस्पतालमा ज्यान गएको
मकवानपुरका प्रहरी प्रवक्ता एवं
प्रहरी नायव निरीक्षक लक्ष्मी
भण्डारीले जानकारी दिनुभयो ।
मोटरसाइकल सडकमा
अनियन्त्रित भई पल्टिँदा चालक
हेटौँडा-४ का ४९ वर्षीय लक्ष्मण
लामा र सोही गणमा कार्यरत प्रहरी

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

शीतलहरको समयमा चिसोको कारण मानिसको ज्यानै पनि जान सक्छ त्यसैले निम्न सावधानी अपनाऔं

- जाडो यामकोलागि समयमै न्यानो कपडाको जोहो (ब्यवस्था) गरौं ।
- शीतलहरको समयमा घर बाहिर खुला स्थानमा धेरै समय नबिताऔं, घर बाहिर निस्कनु परेमा वा धेरै समय बिताउनु पर्ने भएमा न्यानो कपडा लगाऔं ।
- रातको समयमा न्यानो सिरक, कम्बल जस्ता ओढ्ने प्रयोग गरौं र घरभित्र राति सुत्दा शरीरको साथै अनिवार्य रुपमा छाती तथा टाउको ढाक्ने गरौं ।
- शीतलहर चलेको समयमा आगो तापेर शरीरलाई न्यानो राख्ने, छाती र टाउकोलाई विशेष गरेर चिसोबाट जोगाउने गरौं ।
- चिसोको समयमा शरीरलाई चाहिने आवश्यक खानेकुरा र पर्याप्त मात्रामा तातो खाने कुराहरू खाने गरौं ।
- बालबालिका, वृद्धवृद्धा, गर्भवती महिला तथा विरामीहरूको हेरचाहमा विशेष सतर्कता अपनाउने, बालबालिकाहरूलाई न्यानो अवस्थामा राख्ने गरौं ।
- शीतलहर चलेको बेलामा पाल्तु पशुपंक्षीलाई सकेसम्म खुल्ला स्थानमा चराउन नलैजाने, गोठ/टहरामै राखेर पर्याप्त घाँस/पराल र दाना दिने गरौं ।
- चिसोको कारण विरामी भएमा तत्कालै नजिकको स्वास्थ्य चौकी वा अस्पतालमा तुरुन्तै उपचारको लागि जाने/लैजाने गरौं ।
- चिसोको कारण पशुपंक्षी विरामी भएमा नजिकैको पशु चिकित्सालयमा तुरुन्तै सम्पर्क गरी औषधोपचार गर्ने गरौं ।
- कोठाभित्र आगो बालेर तातो पार्दा पर्याप्त भेन्टिलेशनको व्यवस्था मिलाऔं ।
- तातोपनकोलागि आगो बाल्दा आगलागी हुन सक्ने भएकोले सतर्कता अपनाऔं ।

अनुरोधकर्ता

महादेवा गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, सप्तरी

जाडोबाट बच्न निम्न उपायहरू अबलम्बन गरौं

- तातो, झोलिलो पदार्थ प्रशस्त मात्रामा पिउने गरौं,
- न्यानो कपडा लगाऔं,
- घाम वा आगो तापौं,
- तेल मालिस गरौं,
- शारीरिक व्यायाम गरौं,
- बालबालिका, जेष्ठ नागरिक तथा अशक्तले सकेसम्म चिसोको समयमा घरबाहिर ननिस्कौं,
- ताजा र पौष्टिक खानेकुरा खाऔं,
- जाडोबाट बच्ने नाममा धूम्रपान तथा मद्यपान नगरौं,
- स्वास्थ्यमा कुनै समस्या परेमा चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मीसँग परामर्श लिऔं ।

नेपाल सरकार

विज्ञापन बोर्ड

सम्पादकीय

हटिया व्यवस्थित गर्नेतर्फ ध्यान पुगोस्

राजविराज हटिया विग तीन वर्षदेखी निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको छ। तीन वर्ष अघि नेपालकै उत्कृष्ट एवं व्यवस्थित हटियाको रूपमा परिचित थियो। एक समयमा नुनदेखी सुनसम्म पाउने हटियामा दैनिक उपभोग्य बस्तुदेखी लिएर बालबच्चा, बृद्धबृद्धाको कपडा, पूजा सामाग्री, जन्मदेखी मरनसम्ममा प्रयोग हुने सामाग्रीहरु लगायत पाइन्थ्यो। तर, अहिले भौतिक संरचना निर्माणको क्रममा रहँदा ती सबै छिटफुट भइसकेको छ। हाल हटिया तितरबितर अवस्था रहेको छ।

भौतिक संरचना निर्माण गरि हाट बजार व्यवस्थित गर्ने उद्देश्यले सो कार्यको थालनी गरिएको हो। तर भौतिक संरचना जसरी निर्माण भइरहेको छ त्यहा हाट बजार भन्दा बढी किराना पसलहरु संचालनमा उपयुक्त हुन्छ। हाट बजारको अस्तित्व नै समाप्त पार्ने गरि निर्माण गरिएको भौतिक संरचना निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने समय भन्दा बढी भइसकेको छ। हटियाको अवस्था कहालि लाग्दो रहेपनि स्थानिय सरकार मुकदर्शक बनेको छ।

यदपी भौतिक संरचना निर्माण कार्यलाई सम्पन्न गराउनेदेखी लिएर तरकारी बजारलाई व्यवस्थित गर्नेतर्फ ध्यान पुग्न सकेको छैन। तसर्थ ती निर्माणका कार्यहरु पुरा गराई हाटबजार समेतलाई व्यवस्थित गराउनेतर्फ ध्यान पुर्‍याउनु उपयुक्त हुन्छ।

आर्थिक सबलीकरणका लागि आकस्मिक योजना

प्रा विश्वम्भर प्याकुन्याल
काठमाडौं, १८ पुस (रासस)।

मुलुकमा अस्थिर अर्थ-राजनीति हुँदा विकासले गति लिन सक्दैन। नेपालले राजनीतिक फडको जसरी मार्न सक्थे, आर्थिक विकासमा अपेक्षाकृत फडको मार्न नसक्दा जनतामा राज्य प्रणालीप्रति आउन सक्ने असन्तुष्टीप्रति समयमै राजनीतिक दलहरूले गम्भीरता देखाउन ढिला गर्नु हुँदैन। बुधवार परिश्रम गर्न सक्ने व्यक्तिहरूले पनि काम पाएका छैनन्, महङ्गीले गर्दा अधिकांश व्यक्तिको दैनिकी कठिन बन्दै गएको छ। परियोजनाको प्राथमिकीकरण राजनीतिक स्वार्थमा आधारित भएकाले बजेटको वर्गीकरण सधैं विवादास्पद बनेको छ। एकातिर प्रावधान गरिएको बजेट खर्च हुन सकेको छैन। अर्कोतिर वैदेशिक सहयोग उपयोग गर्ने सामर्थ्यमा हास हुँदै गएको छ। आत्मविश्वासमा गिरावट आयो भने स्वदेशी वा विदेशी लगानीकर्ता हतोत्साहित हुनेछन्। लगानीमा प्रोत्साहनस्वरूप चालु आर्थिक वर्षको बजेटमा सरकारले न्यूनतम पूँजी लगानी ६० प्रतिशतले घटाएको थियो तर त्यसको खासै प्रभाव परेको देखिँदैन।

सीमित क्षेत्रमा लगानी थुप्रिएकाले फरक कारणले एउटा क्षेत्रमा देखिएको सङ्कट अर्को क्षेत्रमा प्रवाहित हुने गरेर सानो समस्याले पनि राष्ट्रिय समस्याको रूप लिने गरेको छ। हामीले आफ्नो लगानी तथा आर्थिक गतिविधिलाई एउटा क्षेत्रमा मात्र सीमित नगरेर मुलुक र मुलुक बाहिर विभिन्न स्थानमा विविधीकरण गर्न सकेको भए राजनीतिक अस्थिरताले एउटा स्थानमा भोगेको असफलतालाई अर्को स्थानमा सञ्चालित गतिविधिले धेरै हदसम्म सन्तुलन गर्न सकिन्थ्यो। नेपाल राष्ट्र बैंकले सन् २०२०/२१ को अन्तसम्म वैदेशिक प्रत्यक्ष लगानीको स्वीकृति लिएका ६०४ ओटा कम्पनीमध्ये १९७ कम्पनीको सालाखाला क्षमता उपयोग ६४.९

प्रतिशत र नाफा १४.७ प्रतिशत रहेको देखाएको छ तर प्रदेशगत रूपमा प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी (एफडिआई) को अङ्कको मूल्याङ्कन गर्ने हो भने असमानता छ। यसमा बागमती प्रदेशले ५६.१ प्रतिशत हिस्सा ओगट्छ भने कोशीमा १६.१ प्रतिशत बाहेक अन्य प्रदेशमा समेत सन्तोषजनक छैन। एफडिआई स्टक सुदूरपश्चिममा ०.८ प्रतिशत छ भने कर्णालीमा त शून्य रहेको छ।

दक्षिण एसियाको अन्य मुलुकको तुलनामा नेपालमा कुल गार्हस्थ्य आम्दानी (जीडीपी) सन्तोषजनक छैन। दक्षिण एसियाको सालाखाला जीडीपी वृद्धिदर सन् २०२२ मा ६.० प्रतिशत रह्यो जुन सन् २०२१ को तुलनामा १.० प्रतिशत न्यून हो। भारतमा आब सन् २०२३/२४ मा वृद्धिदर ६.३ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण गरिएको छ। यही समयमा माल्दिभ्समा ६.५ प्रतिशत रहने छ। बङ्गलादेशमा पनि ५.६ प्रतिशतकै अनुमान गरिएको छ। राजनीतिक अस्थिरता र ऋणको दायित्व वृद्धिले गर्दा पाकिस्तानमा यो वृद्धिदर करिब २ प्रतिशतको हाराहारीमा रहने देखिएको छ भने मन्दीपछि श्रीलङ्कामा पुनर्उत्थानको सङ्केत देखिँदछ। नेपालमा भने सन् २०२२ मा देखिएको ५.६ प्रतिशतको वृद्धि अर्थतन्त्रमा सामान्य रिक्भरि हुन गए सन् २०२४ मा अधिकतम ३.९ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण गरिएको छ। सन् २०२३ मा भने गत १० वर्षको सालाखाला वृद्धिको तुलनामा सबैभन्दा कम १.९ प्रतिशतमा झर्न गएको छ।

वर्तमान विकास ढाँचा आर्थिक वृद्धिमा मात्र बढी केन्द्रित भएकाले यसमा परिवर्तनको खाँचो छ। त्यसमाथि पनि यसले असमानता वृद्धि, वातावरणीय अन्याय र पारिस्थितिक प्रणालीमै समस्या ल्याएकाले वर्तमान ढाँचामा सुधार नल्याए विकासको

स्थायित्व कठिन छ। राजश्वको मुख्य आधार कर सङ्कलनमा पारदर्शिताको अभाव तथा गिरावट प्रष्ट देखिन्छ। विकास योजना र सामाजिक क्षेत्रमा गरिने लगानी घट्दै जाँदा यसले आर्थिक वृद्धिमा तगारो लाग्दछ।

नेपाललाई अन्य मुलुकसँग तुलना गर्न र मुलुकले गरेका विकासको लेखाजोखा गर्न केही चलनचल्तीका सामान्य परिसूचक अध्ययन गर्दा नतिजा राम्रो देखिँदैन। जीडीपीले मुलुकको कुल उत्पादनलाई सङ्केत गर्छ। माथि भनेजस्तै यसको वृद्धिदर हेर्‍यो भने क्षेत्रीयस्तरमै कम देखिन्छ। त्यस्तै कूल राष्ट्रिय उत्पादन (जीएनपी)ले वैदेशिक लगानीलगायत कुल आर्थिक उत्पादनलाई सङ्केत गर्छ जुन निकै कम छ। जीएनपीलाई जनसङ्ख्याले भाग लगाउने हो भने प्रतिव्यक्ति आम्दानी देखाउँछ जो न्यून छ, मुस्किलले एक हजार ३९९ डलर पुग्न जान्छ। सङ्कटग्रस्त भएर पनि श्रीलङ्कामा २०२३ मा तीन हजार ८३३ डलरको हाराहारीमा रहने प्रक्षेपण गरिएको छ। जन्म र मृत्युदर हेर्दा स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता र जनकल्याणको क्षेत्रमा कमजोर अवस्था छ। मानव विकास परिसूचक अन्तर्गत लिइने सालाखाला मृत्युदर, शिक्षा र कूल राष्ट्रिय आय सबैजसो परिसूचकहरू दिगो विकास कार्यक्रममा लिइएको उद्देश्यको तुलनामा कम छ। अझ पनि बाल मृत्युदर उच्च छ जसले स्वास्थ्य सेवा र जीवनयापनको अवस्था इङ्गित गर्छ। बाह्य क्षेत्रको सकारात्मक प्रवृत्ति र ऊर्जा क्षेत्रमा भने सन्तोषजनक अवस्था छ।

मौद्रिक नीतिको पहिलो त्रैमासिक समीक्षामार्फत् राष्ट्र बैंकले गरेको परिमार्जित नीतिले परिस्थितिजन्य कारणले समस्यामा परेका ऋणीले तोकिएको क्षेत्र र अन्य क्षेत्रमा प्रवाह भएको पाँच करोड रुपैयाँसम्मको कर्जालाई ऋणीको अनुरोध, उद्योग व्यवसायको नगद प्रवाह तथा आम्दानी विश्लेषणको आधारमा वृद्धि तथा वित्तीय संस्थाबाट बुझाउनुपर्ने ब्याजको कम्तीमा १० प्रतिशत रकम असुलउपर गरी नेपाल राष्ट्र बैंकले खुकुलो मौद्रिक नीति अपनाई आउँदो चैतसम्म पुनर्तालिकीकरण वा पुनःसंरचना गर्न पाउने सहूलियत प्रदान गरेर साना ऋणीलाई राहत दिने कार्यक्रम सार्वजनिक गरेको छ।

वाह्य क्षेत्र सुधारात्मक देखिए तापनि लगानीको अभावमा औद्योगिक उत्पादनमा हास आएको छ। आन्तरिक प्रयासमा सम्भव भएका वस्तुहरूको समेत आयात भइरहेको र निराशाजनक निर्यातले व्यापार घाटा अत्यधिक बढेर एकातिर राजश्व घट्नु अर्कोतिर व्यापार र उद्योगको अभावमा वाह्य क्षेत्र सीमित वस्तु र सेवाको बलमा टिक्नुले गर्दा हाम्रो वाह्य क्षेत्रको उपलब्धि दिगो हुने कुरामा विश्वास गर्न गाह्रो भएको छ। कल्पना गरेभन्दा छिटो राष्ट्र बैंकले निश्चित क्षेत्रमा मौद्रिक सुधार ल्याउने प्रयास गरेको छ। बजारले सुधार अनुरूप पाँच वर्षदेखि तात्त्विक रूपमा नतिजा दिन सकेको छैन। तरलता बढेर ब्याज दरमा कमी आउँदा समेत

वित्तीय संस्थाबाट ऋण प्रवाह हुन नसक्नुले सरोकारवालाबीचको असमझदारीलाई इङ्गित गर्दछ। यसमा नेपाल सरकार र राष्ट्र बैंकको नीतिगत प्रयासको खाँचो छ। औद्योगिक क्षेत्र सन् २०२२ मा भएको १०.८ प्रतिशतको वृद्धिबाट २०२३ मा ०.६ प्रतिशतमा घट्न गएको छ भने कृषि क्षेत्र पनि ५.६ प्रतिशतको वृद्धिबाट १.९ प्रतिशतमा ओर्लेको देखिन्छ।

अहिले मुलुक जस्तो गम्भीर परिस्थितिबाट गुजिरहेको छ त्यसलाई थेग्न सक्ने खालको आकस्मिक योजना बनाउनु आवश्यक छ। जोखिमको उच्चस्तरमा रहेका मुलुकमा पनि आकस्मिक योजनाले निकै सहयोग पुगेको छ। यस्तो योजनाबाट व्यापारिक सङ्गठनहरूले राजनीतिक वातावरणमा आएको आकस्मिक परिवर्तनबाट आफूलाई जोगाउन धेरै हदसम्म सफल भएका छन्। आकस्मिक योजनामा बढ्दो राजनीतिक अस्थिरता अथवा सरकारले ल्याएको नीति परिवर्तनलाई न्यूनीकरण गर्न निश्चित कार्ययोजना तर्जुमा गर्न सकिन्छ। व्यापारिक सङ्गठनहरूले पनि आफ्नो व्यापार सञ्चालनमा, सम्पत्तिमा र जनतामा राजनीतिक जोखिमले सिर्जना गरेको प्रभाव न्यूनीकरण गर्न परामर्श योजना बनाउनु पर्नेछ। यस्तो योजनामा राजनीतिक जोखिमको निगरानी र मूल्याङ्कनको प्रावधानको साथै अनुभव गरिरहेका वर्तमान जोखिमहरूको अद्यावधिक खाका तयार गरी सुसूचित भैराख्नु पर्नेछ। साथै, उद्योग व्यवसायीहरूले सम्भावित जोखिम र तिनलाई न्यूनीकरण गर्न लिन लागेका नीतिहरूबारे कर्मचारी, उपभोक्ता तथा अन्य सम्बन्धित सरोकारवालाबीच नियमित सम्वाद गर्नुपर्ने हुन्छ।

राजनीतिक अस्थिरता, कोभिड महामारी, भ्रष्टाचार र शासकीय कमजोरीले धेरै उद्योगधन्दा जोखिमपूर्ण अवस्थामा छन्। यस्तोबेला सरकारले त्यस्ता रुग्ण उद्योगहरूलाई पुनर्जीवित गर्न विशेष कार्यक्रम ल्याउन जरूरी छ। यस्ता कार्यक्रमले रोजगारी वृद्धि गर्नुका साथै रुग्ण उद्योगको पुनर्स्थापना गर्न सहयोग पुग्दछ। राज्यबाट राहत पाएर आर्थिक विकासको गतिलाई सामान्यीकरण गर्न गरिएका धेरै प्रयोग विश्वमा सफल भएका छन्। यस्ता प्रयोग नेपालमा कति सम्भव छ व्यावसायिक छलफलको आवश्यकता देखिन्छ। कुनै पनि क्षेत्रमा लगानी गर्नुअघि त्यस स्थानको पूर्वाधारहरूको अवस्थामा प्रचुर अध्ययन र मूल्याङ्कन गरी स्थानीय स्तरका सम्भावित लगानीकर्ताको दृष्टिमा बजारको सम्भाव्यता र हाँक के-के हुन् विश्लेषण आवश्यक छ।

त्यस्तै पार्थमिकताका परियोजनाको राजनीतिक जोखिम विमा आवश्यक छ। लगानीकर्ताका पहुँच बाहिरका कारणबाट परियोजनाले भोग्न सक्ने जोखिमबाट सुरक्षा लिन र भविष्यमा वैदेशिक लगानीकर्तालाई समेत प्रोत्साहित गर्न यो नीति आवश्यक देखिन्छ। मुद्रा अपरिवर्तनीयताले गर्दा मुद्राको बाँकी तीन पृष्ठमा

डा. ललन प्रसाद राुनियार

Dr. Lalan Prasad Rauniyar

MBBS (BPKIHS) Dharan, MD Paediatrics (BPKIHS) Dharan, NMC Reg. No. : 13338

कन्सलटेन्ट बाल रोग विशेषज्ञ

डा. सन्तोष प्रसाद शाह

Dr. Santosh Prasad Sah

MBBS (T.U.), MD Internal Medicine (NAMS, Bir Hospital Kathmandu) NMC Reg. No. : 15019

कन्सलटेन्ट फिजिसियन

डा. यमेश यादव

Dr. Yamesh Yadav

MBBS (T.U), MS (Nobel Medical College, K.U.) General and Laproscopic Surgeon NMC Reg. No. : 16392

जेनरल सर्जन

डा. सरोज कुमार साह

Dr. Saroj Kumar Sah

MBBS, MS Orthopaedics (BPKIHS) Dharan Fellowship in Hand Surgery (CMC Vellore) NMC Reg. No. : 13288

हाड जोर्नी, नशा तथा बाथ रोग विशेषज्ञ

डा. जयन्ती यादव

Dr. Jayanti Yadav

M.B.B.S. MD (Obstetrician and Gynaecologist)

हाल कार्यरत गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पताल राजविराज NMC Reg No. : 15312

बरिष्ठ स्त्री तथा प्रसुती रोग विशेषज्ञ

सम्पर्क :

कृताञ्जली मेडिकल हॅल

राजविराज

Mo. No : 9842830252, 9804605569

जिल्ला संरचना कमजोर हुँदा क्रिकेटमा दिर्घकालिन असर

दैनिक समाचारदाता राजविराज, १८ पुस ।

नेपाल क्रिकेट संघ क्यान मातहतका ४५ जिल्ला छन् । हरेक जिल्ला क्रिकेट संघले विद्यालय स्तरिय क्रिकेट प्रतियोगिता आयोजना गर्दै हप्ताको दुई दिन कम्तिमा एक खेल रहने गरि विद्यालय स्तरमा दुई दिवसिय क्रिकेट प्रतियोगिता संचालन गर्न सके खेलकुद गतिविधि चलायमान हुने अपेक्षा धेरैले गरेका छन् । तर बजेट अभावका कारण जिल्लाभित्र क्रिकेट गतिविधि कम हुने गरेको नवलपुर जिल्ला क्रिकेट संघका अध्यक्ष धमनाथ सापकोटाले बताउँछन् । जिल्लामा क्यानले बजेट नदिएको गुनासोका स्वरहरु सुनिन्छन् ।

पर्याप्त बजेट नभएको भन्दै क्यानको जिल्ला संरचना समेत केन्द्रसँग असन्तुष्ट हुँदै आएको छ । केन्द्र भने जिल्लाले आफै स्थानिय पालिकाहरूसँग समन्वय गरेर क्रिकेट प्रतियोगिता गर्नुपर्ने तर्क गर्छ । बजेटको होस् वा खेल मैदान लगायत प्राविधिक विषयमा स्थानिय पालिकाहरु आफैमा सम्पन्न भएको केन्द्रको भनाइ छ । यस्तो अवस्थामा जिल्लाले प्रतियोगिताहरु आयोजना गर्न सकेका छैनन् ।

प्रतियोगिताका लागि पालिकासँग समन्वय गर्न नसक्नु

नै प्रमुख कारण भएको नेपाल क्रिकेट संघ क्यानका अध्यक्ष चतुरबहादुर चन्दको भनाइ छ । ठूला प्रतियोगिता आयोजना गर्ने दायित्व केन्द्रको हुन्छ । ठूला प्रतियोगिता खेल्न सके खेलाडी उत्पादन गर्ने जिम्मा भने जिल्लाको हुनेगर्छ ।

जिल्ला क्रिकेटले आफ्नो जरा बलियो बनाए प्रदेश र राष्ट्रिय टिमले अब्बल खेलाडी पाउने खेल क्षेत्रका जानकारहरुको भनाइ छ ।

त्यसका लागि जिल्लाले स्कूल स्तरसहित उमेर समूहका प्रतियोगिताहरुलाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्ने नेपाली राष्ट्रिय क्रिकेट टिमका पूर्व खेलाडी एवं क्रिकेट कोच शक्ति गौचन बताउँछन् । स्थानिय तहहरुले खर्च गर्न नसकेर वर्षेनी करोडौं रकम फ्रिज भइरहेको छ ।

जिल्ला क्रिकेट संघहरुले स्थानिय तहसँग समन्वय गरी प्रतियोगिता आयोजना गर्न सके बजेटको अभाव अन्त्य हुने देखिन्छ । क्रिकेटको विकास हुन जिल्ला संरचनामा उमेर समूह खेलेका खेलाडीलाई व्यवसायीक बनाउन जरुरी छ ।

अन्यथा भएका खेलाडी समेत पलायन हुने नेपाली फुटबलको नियती नेपाली क्रिकेटले भोग्ने चिन्ता व्यक्त भएका छन् ।

दश करोड ठगी गर्ने

लामा पक्राउ

काठमाडौं, १८ पुस (रासस) ।

वैदेशिक रोजगारीका लागि विभिन्न देशमा पठाइदिने भन्दै रु १० करोडभन्दा बढी रकम ठगी गर्ने एकजनालाई प्रहरीले पक्राउ गरेको छ ।

प्रहरीको काठमाडौं उपत्यका अपराध अनुसन्धान कार्यालयको टोलीले वैदेशिक रोजगारीका लागि विभिन्न देशमा पठाइदिने भन्दै विभिन्न व्यक्तिबाट रकम असुल्दै आएका ललितपुरको कोन्ज्योसो म गाउँपालिका-१ का ४७ वर्षीय लालबहादुर लामालाई पक्राउ गरी मंगलबार सार्वजनिक गरेको हो । कार्यालयका प्रवक्ता, प्रहरी उपरीक्षक रवीन्द्र रेग्मीका अनुसार काठमाडौंको महाराजगञ्जमा सी स्टार ट्रेनिङ सेन्टर सञ्चालन गरेका लामाले लिथोनिया, क्यानडा, सिङ्गापुरलगायत देशमा आकर्षक पारिश्रमिक पाइने प्रलोभन दिँदै विभिन्न व्यक्तिसँग सो रकम असुलेको आरोपमा उनलाई पक्राउ गरिएको हो ।

लामालाई प्रहरीले काठमाडौं महानगरपालिका-३१ शङ्खमूलबाट पक्राउ गरेको हो । उनले पीडित व्यक्तिबाट रु पाँच लाखदेखि रु १५ लाखसम्म असुल्दै वैदेशिक रोजगारमा पठाउन नसकेको र कतिपय व्यक्तिलाई सिङ्गापुर पुगेपछि

विमानस्थलबाटै नेपाल फर्काइएको अनुसन्धानको क्रममा खुलेको प्रवक्ता रेग्मीले बताउनुभयो । प्रहरीले उक्त ट्रेनिङ सेन्टरबाट नौ सय ९७ थान राहदानी समेत बरामद गरेको छ । पक्राउ परेका लामालाई थप अनुसन्धान तथा कारवाहीका लागि वैदेशिक रोजगार विभाग ताहाचल पठाइएको प्रहरीले जनाएको छ ।

बन्द रहेको ...

उक्त अस्पतालको निगरानी गर्ने कोही नरहेकोले दैनिक रूपमा अस्पताल परिसरका सामानहरु चोरी भइरहेको स्थानिय शिक्षिका गिता यादव बताउँछिन् ।

कुलतमा लागेको युवाहरुले यस क्षेत्रमा हो-हल्ला समेत गर्ने गरेको र समाजको वातावरणमा समेत विग्राने गरेको यादवको भनाइ छ ।

मोटरसाइकलको ...

जवान नवराज साकी र विजय खत्री घाइते भएका उहाँले बताउनुभयो । मोटरसाइकल चालक लामाको चितवनमा उपचार भइरहेको छ । प्रहरी जवानद्वय साकी र खत्रीको हेर्दा अस्पतालमा उपचारपछि घर पठाइएको प्रहरीले जनाएको छ ।

सूचना ।

सूचना ॥

सूचना ॥

कानको शल्यक्रिया हुने सम्बन्धी सूचना

यही मिति २०८० पीस २८ गते देखि २६ गते सम्म इम्प्याक्ट नेपाल, प्राथमिक कान उपचार केन्द्र राजविराज मा टिचिङ हस्पिटल महाराजगञ्ज, काठमाण्डौका नाक, कान, घाँटी विभागका विशेषज्ञ डाक्टर तथा मृतपूर्व प्रमुखहरुद्वारा कानको शल्यक्रिया (Operation) शितिर हुने भएको व्यहोरा सम्पूर्ण सेवाग्राहीहरुमा जानकारी गराउन चाहन्छौ । तसर्थ कानका रोगीहरुले समयमा नै आफ्नो कानको जाँच गराई मोकाको फाईदा उठाउनु हुन अनुरोध छ ।

शल्यक्रिया हुने स्थान : प्राथमिक कान उपचार केन्द्र राजविराज-५, मलेठ, सप्तरी

दफाको लागि सम्पर्क स्थान :

प्राथमिक कान उपचार केन्द्र, राजविराज-५, मलेठ, सप्तरी

मिति : २०८०/०८/२८, २९ र २६ गते (ता. ९, १० र ११, Jan. २०२४)

सम्पर्क नम्बर : ०३१-५९०००५, ९८०४७४२२८०, ९७४२२७०७८४

प्राथमिक कान उपचार केन्द्र, माईघाट, उदयपुर

सम्पर्क नम्बर : ०३५-४२३६५२, ९८११७३२०२१, ९८४२८४००५४

शीतलहरको समयमा चिसोको कारण मानिसको ज्यानै पनि जान सक्छ त्यसैले निम्न सावधानी अपनाऔं

- जाडो यामकोलागि समयमै न्यानो कपडाको जोडो (ब्यवस्था) गरौं ।
- शीतलहरको समयमा घर बाहिर खुला स्थानमा धेरै समय नबिताऔं, घर बाहिर निस्कनु परेमा वा धेरै समय बिताउनु पर्ने भएमा न्यानो कपडा लगाऔं ।
- रातको समयमा न्यानो सिरक, कम्बल जस्ता ओढ्ने प्रयोग गरौं र घरभित्र राति सुत्दा शरीरको साथै अनिवार्य रुपमा छाती तथा टाउको ढाक्ने गरौं ।
- शीतलहर चलेको समयमा आगो तापेर शरीरलाई न्यानो राख्ने, छाती र टाउकोलाई विशेष गरेर चिसोबाट जोगाउने गरौं ।
- चिसोको समयमा शरीरलाई चाहिने आवश्यक खानेकुरा र पर्याप्त मात्रामा तातो खाने कुराहरु खाने गरौं ।
- बालबालिका, वृद्धवृद्धा, गर्भवती महिला तथा विरामीहरुको हेरचाहमा विशेष सतर्कता अपनाउने, बालबालिकाहरुलाई न्यानो अवस्थामा राख्ने गरौं ।
- शीतलहर चलेको बेलामा पाल्तु पशुपंक्षीलाई सकेसम्म खुल्ला स्थानमा चराउन नलैजाने, गोठ/टहरामै राखेर पर्याप्त घाँस/पराल र दाना दिने गरौं ।
- चिसोको कारण विरामी भएमा तत्कालै नजिकको स्वास्थ्य चौकी वा अस्पतालमा तुरुन्तै उपचारको लागि जाने/लैजाने गरौं ।
- चिसोको कारण पशुपंक्षी विरामी भएमा नजिकैको पशु चिकित्सालयमा तुरुन्तै सम्पर्क गरी औषधोपचार गर्ने गरौं ।
- कोठाभित्र आगो बालेर तातो पार्दा पर्याप्त भेन्टिलेशनको व्यवस्था मिलाऔं ।
- तातोपनकोलागि आगो बाल्दा आगलागी हुन सक्ने भएकोले सतर्कता अपनाऔं ।

अनुरोधकर्ता

तिरहुत गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, सप्तरी

बालविवाह विरुद्ध अपील "बालविवाह जिन्दगी तबाह"

बालविवाह के हो ?

महिला र पुरुषका बीचमा पतिपत्नीको सम्बन्ध कायम गराउने धार्मिक, सामाजिक कार्यलाई विवाह भनिन्छ । विवाह गर्न उपयुक्त भनि तोकिएको उमेर भन्दा कम उमेरमा गरिने विवाहलाई बालविवाह भनिन्छ । नेपालमा कानुनतः विवाह गर्ने उमेर २० वर्ष तोकिएको छ । त्यसैले २० वर्ष भन्दा कम उमेरमा गरिने विवाहलाई बालविवाह भनिन्छ । शारीरिक र मानसिक रुपमा परिपक्व नभई विवाह गर्नु र सन्तान जन्माउँदा विविध समस्या आउन सक्ने भएकोले विवाहका लागि उमेरको हदबन्दी तोकिएको हो ।

बालविवाहले निम्त्याउने समस्या यस्ता छन् :

- शारीरिक तथा मानसिक रोगको शिकार हुने ।
- बालविवाहपछि स्वास्थ्यमा गम्भीर असर पर्ने जस्तै आङ्ग खस्ने, फिस्टुला हुने, आमा तथा शिशुको मृत्यु हुने
- बालविवाहपछि बालबालिकाले शिक्षाबाट वञ्चित हुने ।
- घरेलु हिंसाको शिकार हुने र हिंसा सहन बाध्य हुने, कामको बोझ बोक्नु पर्ने
- कमै उमेरमा सन्तान जन्माउँदा आमा तथा शिशुको मृत्यु हुने जोखिम उच्च हुने । अपाङ्गता भएका सन्तान जन्मन सक्ने ।
- विवाहपछि बालबालिकाको पढाइ विग्रिने, विरामी हुने, छिटो विवाह गर्दा छिटो बच्चा जन्मने, बालबालिकाको मानसिक शक्तिको विकास हुनबाट वञ्चित हुने ।
- आफ्नो शरीर र जीवनको बारेमा निर्णय गर्न सक्ने क्षमता नहुने ।
- व्यवहारिक कुरा बुझ्न पाउँदै जीवन बर्बाद हुन सक्ने, यौनांगलाई हानी हुन सक्ने र परिवार चलाउन गाह्रो हुने ।

बालविवाह, बालअधिकार, महिलाअधिकार, मानवअधिकारको हनन्मात्रै होइन, विकास र समृद्धिको बाधक पनि हो । तसर्थ बालविवाह नगरौं नगराऔं ।

बालविवाह सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था :

मुलुकी अपराध (संहिता) ऐन २०७४ को दफा १७३ मा बालविवाह गर्न नहुने भनी स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ । यसैगरी सोहि दफाको उपदफा (१) ले विवाह गर्ने व्यक्तिको उमेर निर्धारण गरेको छ । जस अनुसार २० वर्ष नपुगी कसैले बालविवाह गर्न वा गराउन हुदैन भन्ने व्यवस्था गरेको छ । उपदफा १ विपरित भएको विवाह स्वतःबदर योग्य हुने छ । यसैगरी उपदफा (३) मा कसुर गर्ने व्यक्तिलाई ३ वर्षसम्म कैद र ३० हजारसम्म जरिवाना हुने भनिएको छ । बालविवाह भएको ३ महिना भित्र उजुरी गरिसक्नु पर्ने व्यवस्था कानूनले गरेको छ । तसर्थ, बालविवाहले बालबालिका मात्रै नभई परिवार, समाज र राष्ट्रलाई समेत गम्भीर असर गर्ने हुँदा बालविवाह नगरौं नगराऔं । बालविवाह रोकन आजैदेखि पहल गरौं ।

अनुरोधकर्ता

खडक नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, कल्याणपुर, सप्तरी